

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інженерної механіки

Кафедра основ проектування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інженерної механіки

В.П. Олександренко

09 09 20 20

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Основи містобудування
Освітньо-професійна програма Архітектура та містобудування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Шулик Василь Васильович, Страшко Людмила Михайлівна
Профайл викладача	http://kopa.khnu.km.ua/2020/11/19/shulyk-vasyl-vasylowych/ http://kopa.khnu.km.ua/2020/11/19/strashko-lyudmyla-myhajlivna/
E-mail викладача(ів)	strasko211@gmail.com, v-shulik@ukr.net
Контактний телефон	заповнюється за домовленістю
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6518
Консультації	Консультації Очні: середа, 6-а пара, 4-416; он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	3	7	5	150	51	34	-	17	-	99			-	+

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи містобудування» закладає теоретичні основи містобудівної діяльності архітекторів. У процесі її вивчення студенти повинні засвоїти методи творчого вирішення основних задач містобудування в процесі створення повноцінного життєвого середовища для праці, побуту та відпочинку людей при збереженні природного оточення і культурної спадщини міських та сільських поселень.

Вивчається в 6 семестрі у формі лекційного курсу і практичних занять з виконанням індивідуальних розрахунково-графічних завдань. Студенти опановують умови і принципи організації містобудівної діяльності, структуру і типологію містобудівельних об'єктів, формування систем розселення і класифікацію поселень, методика їх просторового планування і проектування. Детально вивчаються функціонально-планувальна організація поселень, їх функціональне зонування, планувальна структура сельбищної території, архітектурно-планувальна організація громадських центрів, формування виробничих зон поселень. Завершують курс вивченням транспортно-планувальної організації і впорядкування міських та сільських територій, композиційних прийомів формування архітектурно-ландшафтних ансамблів поселень.

Пререквізити: основи геодезії, історія мистецтв, архітектури та містобудування, ландшафтна архітектура, основи композиції, типологія будівель і споруд; **кореквізити:** інженерне впорядкування територій і транспорт, основи реконструкції.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Сформувати у студентів здатність до створення повноцінного життєвого середовища для праці, побуту та відпочинку населення при забезпеченні охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування та збереження культурної спадщини.

Завдання дисципліни. Опанування прийомів містобудівного проектування, що забезпечують соціально-економічну відповідність і функціональне та архітектурно-композиційне узгодження в розміщенні та загальній забудові населених пунктів, їх окремих районів, частин, будівель, споруд та елементів впорядкування.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **знати** основні теоретичні концепції у містобудуванні, ієрархію, типологію і структуру містобудівельних об'єктів, соціальні та демографічні принципи проектування поселень, природні фактори формування населених пунктів, характеристики та ознаки міста, процеси урбанізації, особливості екологічного; принципи раціонального зонування територій населеного пункту, ефективності зв'язків між елементами міських і сільських поселень; **володіти** основними характеристиками систем розселення, сучасними способами розпланування територій поселень; **вміти виконувати** схеми забудови житлового кварталу, мікрорайону, житлового району, житлового комплексу, схеми пішохідних та транспортних комунікацій та креслення розпланування ділянки житлового будинку; **вміти** визначати необхідну територію, функціонально-планувальну організацію і архітектурно-просторову композицію поселень, розробляти схеми композиційного силуету міських і сільських населених місць, забудови громадських центрів, житлових районів, устрою садів і парків, виконувати проекти розпланування сельбищної, виробничої і ландшафтно-рекреаційної території, планувати транспортну організацію міста, структуру вулично-дорожньої мережі, заходи благоустрою міських територій, забезпечення нормальної інсоляції та освітлення, аерації, захисту від шуму, охорони природного та культурного середовища, прогнозувати перспективи містобудівного розвитку населеного пункту.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання.

Таблиця 3 – Тематичний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Вступ. Основні теоретичні концепції і етапи розвитку містобудування.	-	Опрацювання теоретичного матеріалу.	2	[1, с. 5-24, 2 с. 7-52, 3 с. 5-15, 4 с.8-47.]
2	Система розселення.	Система розселення.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2	[1, с. 25-55; 2, с. 90-104; 3, с. 232-273; 4, с. 48-55]
3	Система розселення. Районування територій.		Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	2	[1, с. 56-67; 2, с. 90-104; 3, с. 232-273; 4, с. 83-94]
4	Особливості проектування міст.	Особливості проектування міст.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до тестового контролю	2	[1, с. 68-98; 4, с. 73-83]
5	Система громадських центрів у місті. Громадські центри.		Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2	[1, с. 135-166; 3, с. 334-347; 4, с. 240-254]
6	Композиція міста. Архітектурно-просторова композиція поселень.	Композиція міста. Архітектурно-просторова композиція поселень.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2	[1, с. 110-134; 3, с. 348-367; 4, с. 104-114]
7	Приміська зона.		Опрацювання теоретичного матеріалу.	2	[1, с. 99-109; 3, с. 318-332;

			Підготовка до практичного заняття.		4, с. 104-114]
8	Сельбишна територія.	Сельбишна територія.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання розрахункової роботи	2	[1, с. 167-174; 3, с. 273-281; 4, с. 181-202]
9	Сельбишна територія.		Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2	[1, с. 175-205; 3, с. 282-298; 4, с. 203-239]
10	Виробнича територія.	Виробнича територія.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2	[1, с.206-220; 3, с. 299-314; 4, с. 169-180]
11	Ландшафтно-рекреаційні території.		Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	2	[4, с. 255-265;]
12	Озеленення територій міста та приміських зон.	Ландшафтно-рекреаційні території.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	3	[1, с. 261-280; 3, с. 376-395]
13	Історико-культурна спадщина.		Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	3	[1, с. 285-310; 2, с. 7-68]
14	Система громадських просторів.	Система громадських просторів.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Виконання КР	3	[1, с. 311-323]
15	Транспортно-планувальна організація міста транспорту.	Транспортно-планувальна організація міста транспорту.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2	[1, с. 221-238; 3, с. 368-375; 4, с. 131-140]
16	Вулична мережа.		Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	3	[1, с. 239-260; 4, с. 117-130]
17	Охорона навколишнього середовища.	Охорона навколишнього середовища.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до іспиту.	3	[2, с. 141-167]

Примітка: Лекції проводяться щотижня по дві години, практичні заняття проводяться через тиждень по дві години.

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, розрахункову роботу та інші домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом

розв'язання задач. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль, іспит
Шостий семестр				
Тести		Реферат	Графічна робота	Підсумковий контрольний захід
1	2	1	1	1
ВК:	0,2	0,1	0,3	0,4

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
B	4,25-4,74	4	
C	3,75-4,24	4	
D	3,25-3,74	3	
E	3,00-3,24	3	
FX	2,00-2,99	2	Незараховано Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.
F	0,00-1,99	2	

Контрольні питання з дисципліни.

1. Назвіть основні теоретичні концепції містобудування.
2. Які етапи розвитку містобудування?
3. Вкажіть мету і стадії містобудівного проектування.
4. Опишіть структуру містобудівних об'єктів.
5. Як відбувалося формування систем розселення?
6. Дайте класифікацію поселень.
7. Розкрийте поняття територіальні потреби.
8. Як визначити кількість населення територіального утворення ?
9. Охарактеризуйте соціально-демографічні передумови містобудівного проектування.

10. Як визначають трудовий баланс населення міста і села ?
11. Назвіть природні та кліматичні фактори формування поселень
12. Назвіть особливості міських та сільських населених пунктів різних кліматичних умов.
13. Охарактеризуйте вплив ландшафту на планувальну схему поселень.
14. Назвіть типи просторової структури поселень
15. Вкажіть засоби організації міського простору.
16. Середовищний підхід архітектурно-просторової композиції поселень.
17. Що таке функціонально-планувальна організація поселень ?
18. Як вибирають територію забудови міських та сільських поселень ?
19. Як виконують функціональне зонування території?
20. Назвіть структурно-планувальні елементи міста.
21. Охарактеризуйте комунально-складську зону міста.
22. Що таке зона зовнішнього транспорту ?
23. Що таке ландшафтно-рекреаційні території ?
24. Що належить до структури сільбищної території?
25. Які типи архітектурно-планувальної організації сільбищної території ?
26. Які особливості сільбищної території сільських та приміських поселень?
27. Охарактеризуйте композиційні вирішення сільбищної території міста.
28. Назвіть загальні вимоги і норми проектування житлових об'єктів.
29. Назвіть основні типи житлових об'єктів.
30. Назвіть особливості садибної забудови.
31. Як організована присадибна ділянка ?
32. Дайте характеристику композиційних вирішень житлової забудови.
33. Якою є архітектурно-планувальна організацію громадських центрів ?
34. Як визначають кількість, склад та розміщення громадських центрів у плані міста?
35. Охарактеризуйте просторову систему загальноміського центру.
36. Як визначають місце і склад громадського центру в структурі сільського поселення?
37. Як формуються виробничі території поселень?
38. Назвіть загальні вимоги до розміщення підприємств.
39. Назвіть містобудівельні категорії промислових районів.
40. Як формується планувальна структура промислових районів?
41. Назвіть особливості архітектурної композиції промислових підприємств.
42. Назвіть вимоги екології та раціонального природокористування на виробництві
43. Що таке транспортно-планувальна структура поселень?
44. Назвіть особливості генерального плану міських та сільських поселень.
45. Що таке мережа громадського пасажирського транспорту і пішохідного руху?
46. Що є проблемою архітектурної композиції в рамках системи "середовище-людина"?
47. Назвіть показники комфортності міського середовища
48. Що таке інсоляція, аерація, шумовий фактор в містобудуванні?
49. Дайте характеристику засобів освітлення території, споруд і об'єктів міста.
50. Вкажіть роль малих архітектурних форм серед елементів впорядкування.
51. Що таке комплексного впорядкування територій населених пунктів?
52. Що є проблемою архітектурної композиції в рамках системи "середовище-людина"?
53. Визначте містоформуючу роль ландшафту.
54. Охарактеризуйте природний ландшафт м. Хмельницького.
55. Які основні принципи організації рельєфу і вертикального планування.
56. Що таке безперервна система озелених територій та інших відкритих просторів?
57. Охарактеризуйте взаємозв'язок садів та парків з міським середовищем.
58. Назвіть засоби архітектурно-ландшафтної організації поселень.
59. Назвіть заходи збереження природного оточення і культурної спадщини Вашого міста.
60. Які перспективи містобудівного розвитку Вашого населеного пункту?

Рекомендована література

Основна

1. Посацький Б.С. Основи урбаністики: навчальний посібник. - Львів: Львівська політехніка, 2011
2. Топчів О.Г., Мальчикова Д.С. Планування територій: навчальний посібник. - Львів: Олді-нлюс, 2015
3. Дідик В.В., Павлів А.Г. Планування міст: підручник. - Львів: Львів.політехніка, 2006
4. Безлюбченко О. С. Урбаністика: навч. посібник / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 274 с.
5. Шкодовський Ю.М., Каменський В.І. Урбаністика: підручник. - Харків: ХНУБА, 2011

Додаткова література

6. Містобудування. Довідник проектувальника / Ред. Т.Ф. Панченко. - К.: Укрархбудінформ, 2001.
7. ДБН 360-92 Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. Офіційне видання. --

- К.: Укрархбудінформ, 2002.
8. ДСТУ Б А.2.4-6-95. Правила виконання робочої документації генеральних планів підприємств, споруд та житлово-цивільних об'єктів. - К.: Укрархбудінформ, 1996.
 9. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» <https://dreamdim.ua/ru/nabrav-chynnosti-dbn-b-2-2-12-2019-planuvannya-ta-zabudova-terytorij/>

Інтернет - ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.

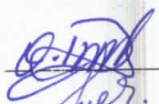
Розробник:

 д-р. арх, професор Шулик В.В.

 к.арх., доцент Страшко Л.М.

Погоджено:

Зав.каф.АМ:

 к.т.н., доцент Дорофеев О.А.

Гарант ОПП «АМ»:

 к.арх., доцент Смоляк В.В.